

kdežto v daném případě podán byl u o k r e s n í politické správy v Lounech, když zemská správa politická, byť i návrh ten dodán byl teprve cestou instanční, k jeho meritornímu přezkoumání přistoupila a věcně o něm rozhodovala, nahradivši tak výrok I. dle zákona ovšem nepřislušné instance výrokem vlastním, zapadajícím v rámec její příslušnosti.

Dospěl tudíž senát k závěru, že jde o úkon náležející výhradně k příslušnosti zemské politické správy, a to pouze o tento úkon, a bylo proto rozřešiti daný kladný kompetenční konflikt způsobem svrchu uvedeným.

Rozhodnutí senátu pro řešení konfliktů kompetenčních z 18. prosince 1922 č. 161.

Dr. Jindřich Lamka.

I učni přísluší nálezné, třeba věděl, že věci patří mistrovi, a našel je v jeho držební oblasti, našel-li je na takovém neobvyklém místě, kde by byly jistě podlehlly zkáze.

Nejvyšší soud odsoudil žalovaného k zaplacení požadovaného nálezného z těchto důvodů:

Soud první stolice uznává, že peníze a cenné věci (šperky), jež žalobce (učně žalovaného) našel ve stáji pod hnojem, pokládati jest v poměru k žalovanému za »ztracené«, soudí však, že tím okamžikem, kdy je žalobce našel, ožila držební vůle žalovaného a že žalobce, jsa jako učně žalovaného povinen, věci jeho před ztrátou a poškozením chrániti, nezjednal pro žalovaného svou činností žádných práv, když se dle této své povinnosti jménem jeho těchto věcí ujal. Na straně žalovaného nelze prý tedy mluviti o »nálezu«. Žalobci, kterého jinak lze pokládati za nálezce, nepřisluší však odměna za nález, ježto věděl, že jde o majetkové věci žalovaného a mimo to jako jeho učně, jemu věrností povinným, nemá nároku na nálezné vůbec.

Soud druhé stolice soudí zase, že nejde vůbec o nález, neboť peníze i skvosty nalézaly se v detenci žalovaného, který po smrti E. D. ujal se držby jejího domku, chléva, v němž věci byly nalezeny, a jeho držební vůle vztahovala se i na hnůj v chlévě, a věci v hnoji tam uschované.

Tomuto právnímu názoru předchozích stolic nelze přisvědčiti.

Dle obecného významu slovního i pojmu právního jest pod »ztracenými věcmi« rozuměti ony věci movité, které nenalézají

se v ničí viditelné držbě a přišly z vlády svého dřívějšího držitele — lhostejno jakým způsobem — bez jeho vědění. Na rozdíl od věcí pouze z nedopatření založených, o kterých se přechodně neví, kde jsou, důvodně ale souditi dá, že se časem najdou, ježto se pravděpodobně nalézají v dosahu držební moci jich majitele, jest pokládati za »ztracené věci« i ony předměty, které přišly ze skutečné vlády jich držitele bez jeho vědomí, zůstaly třeba v jeho oblasti držební, ale dostaly se na místo majiteli neznámé, jich určení nevhodné aneb pro jejich znovudosažení nepříhodné, takže majitel jich dle normálního běhu věcí nemůže již počítati, že věci dostane zpět do své vlády, jinak než čirou náhodou. Směrodatným znakem věcí ztracených jest tudíž ztráta skutečné vlády nad nimi za okolností, že ztrátu tu pokládati jest za trvalou a znovunabytí jich za dílo pouhé náhody. V tomto případě nemůže ale míti rozhodného významu, zda se ztráta udála ve vlastní držební oblasti majitele, či mimo ni. Ztratí-li kdo věc venku na místě frekventovaném, může zajisté více počítati na znovunabytí její, nežli ten, kdo ztratil v oblasti své majetnosti na př. drahocenný démantový prsten, který mu nepozorovaně spadl do žumpy, slámy neb sena, ve stodole a pod. Jest ovšem otázkou případu, kdy jde o takový poměr »věcí ztracených«. V tomto případě je pak zcela nepochybně, že jde o věci ztracené v obvyklém slovním i právním smyslu. Jak nižší soudy zjistily, přišly peníze a skvosty, o něž jde, z faktické vlády jejich majitelky E. D. v době, kdy na ni byla spáchána loupežná vražda, která se udála v noci na den 12. ledna 1919. Není pochybnosti, že již od této doby bylo po úkrytu uloupených věcí pátráno nejen domácími lidmi, nýbrž z důvodu trestního vyšetřování i orgány veřejné bezpečnosti a to zajisté v držební oblasti zavražděné. Zůstaly-li přes to uloupené věci nevypátrány a byly-li objeveny náhodou teprve, když žalobce 16. dubna 1919, tedy po více než třech měsících šel do chlévka pro vepřový dobytek krmit husu, není pochybnosti, že jde tu o typický poměr »věcí ztracených« v držební oblasti majitele a o typický případ náhody, která majiteli přivedila znovunabytí ztracené vlády nad nimi. Pouhá vůle držební, k tomu ještě neuvědomělá, co do předmětu držebního, na niž odvolací soud klade důraz, a pro kterou v tomto případě vlastnost nálezů vylučuje, nemění ničeho na podstatě věci, neboť rozhoduje ztráta skutečné vlády nad věcí; této však žalovaný zcela nepochybně neměl, třeba se peníze a skvosty nalézaly v jeho chlévku pod hnojem. Kdyby byl měl vládu nad věcmi, nebyl by je jistě ponechal v takovémto úkrytu. Kdyby měla rozhodovati pouhá držební vůle, které ovšem vlastník ztracených

věcí se nevzdává, pozbyla by ustanovení o věcech ztracených, věcech skrytých (§ 388 a násl. a 395 a násl. obč. zák.) zpravidla svého smyslu a docela i předpis o pokladu (§ 398 a násl. ob. zák.), ztratil by svého oprávnění.

Při věcech skrytých vystupuje držební vůle zvlášť význačně, neboť si vlastník zajišťuje držbu vlády nad věcmi tím, že je zakopá, zazdí neb jinak ukryje; přes to však musí platiti nálezné, neprokáže-li, že o věcech a úkrytu jich dříve věděl. Vlastník pozemku drží pozemek i s tím, co jest v něm a co leží pod ním, přes to nenabývá celého pokladu. Uvádí-li soud první stolice, že vůči žalovanému nemůže býti řeči o nález, ježto žalobce jemu svou činností žádných práv nezjednal, spočívá tento názor na nejasné a umělé právní konstrukci, kterou nelze uvésti v soulad s právním pojmem nález. Žalobce dopomohl žalovanému svou činností přece k vládě věcí, které tento za daných okolností musil pokládati za trvale ztracené, a přivodil mu tedy majetkoprávní prospěch, který zákon odměňuje nálezným. Jeť nálezné dle svého zákonodárského účelu v první řadě slušnou a spravedlivou odměnou za péči, kterou nálezce vynaloží ve prospěch majetkoprávních zájmů toho, kdo ztráty utrpěl, a za majetkový prospěch, jež mu tento činností přivodil, ovšem ale také vzpruhou, aby taková péče o cizí majetkový zájem byla vynaložena. Moment odměny za poctivost, která v nálezném rovněž tkví, jest již významu podřadnějšího; nálezné přísluší nálezci zajisté i tehdy, když poctivost prostě zachovati musel, na př. proto, že nález udál se u přítomnosti strážníka neb vlastníka věci sama, jak tomu je v tomto případě, v němž nález udál se za přítomnosti manželky žalovaného. Správně usoudil soud první stolice, že jedině činnost žalobce byla kausální pro celý nález. Žalobci přísluší tedy nálezné zcela nepochybně a nelze souhlasiti s názorem první stolice, který mu tento nárok odpírá jednak proto, že žalobce jako učeň žalovaného měl již následkem tohoto poměru věrnosti povinnost, ochrániti věci pánovy před ztrátou a poškozením, jednak z toho důvodu, že věděl, že nalezené věci patří zavražděné E. D., respektive již žalovanému jako jedinému její dědici. Pokud jde o důvod první, nerozlišuje zákon v té příčině vůbec. Učedník jest dle § 99 b. živ. ř. ovšem povinen svému služebnímu pánu poslušností, věrností a mlčenlivostí. Tato povinnost zavazuje jej, aby zastával a chránil prospěch svého pána v živnosti a samozřejmě opomíjel všeho, co by pána mohlo hmotně poškozovati. Z toho však nevyplývá, že by učedník neměl nároku na nálezné, když najde ztracené věci pánovy, neboť činnost taková jako čistě náhodná,

činnost docela zvláštní právní povahy, nemůže býti počítána k obvyklým povinnostem, vyplývajícím z povinné věrnosti učně k učebnímu pánovi. Ale i kdyby učeň následkem této věrnosti povinen byl učiněného nálezů se ujmouti, nevylučuje to nároku jeho na nálezný, když zákon bez rozlišování činnost takovou tím nárokem vybavuje. Správně uvádí žalobce v dovolání obdobou, že i strážník bezpečnostní má v příčině cizího majetku ještě větší povinnost k péči a věrnosti, a přes to mu v případě nálezů přísluší zcela nepochybně nálezný. K činnosti, jež rozumí se pojmem nálezů, totiž k obstarání cizího zájmu v příčině ztracených věcí, není dle zákona nikdo povinen, ovšem ale nesmí nikdo, kdo nález učiní a věci nalezené se ujme, jej zatajiti a sobě přivlastniti (§ 201 list c) tr. zák.) Obstará-li tuto činnost způsobem, jak zákon předpisuje, náleží mu odměna ve způsobu nálezného.

Ještě méně lze souhlasiti s důvodem druhým, který spočívá na mylném výkladu § 389 obč. zák. Zákon v té příčině nerozlišuje a nesprávnost výkladu vyplývá jasně z předpisu § 396 obč. zák., neboť nebylo by lze pochopiti, proč by mělo v příčině nálezného platiti jiné hledisko u věcí skrytých než u věcí ztracených. Rozlišování mezi nálezem, z něhož lze poznati vlastníka věcí ztracených, a mezi nálezem, který toho nepřipouští, nebylo by lze srovnati se zákonodárným účelem nálezného, jak byl shora vyloučen, a vedl by k důsledkům z právního hlediska zcela protismyslným. V tomto případě jest však žalobní nárok oprávněn i s hlediska § 403 obč. z., poněvadž věci ve hnoji propadly by prodlením času zkáze, před kterou byly zachráněny činností žalobcovou. Přísluší mu proto i z toho důvodu odměna v § 403 obč. zák. dotčená.

Rozhodnutí nejvyššího soudu z 26. dubna 1922 R v I 7/22. —er.

Majitel obchodní kanceláře (insertní, překladatelské a reklamní) podléhá předpisu § 251 č. 6 ex. ř. a jsou nezabavitelnými v jeho kanceláři jen ony předměty, jichž potřebuje k osobnímu provozování malé živnosti.

Dlužník, který jest majitelem kanceláře insertní, překladatelské a reklamní, navrhl vyloučení zabaveného zařízení kanceláře z exekuce proto, že potřebuje věcí těch k provozování svého závodu.